

Święto Trzech Króli - historia i tradycja

Miasto
Kultura

04.01.2023 g. 10:04

Zwyczaj barwnych orszaków wędrujących przez miasto i obwieszających wesołą nowinę jest długowiekową tradycją, której towarzyszy wiele obrzędów. Izabela Jasińska - etnografka z Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu, wyjaśnia na czym one polegały.

Świąteczny czas ustanowiony na pamiątkę narodzin Chrystusa trwa dwanaście dni – od Bożego Narodzenia do Święta Trzech Króli. Święto jest pamiątką złożenia hołdu Dzieciątku Jezus przez Trzech Mędrców ze Wschodu – Kacpra z Indii, Melchiora z Persji oraz Baltazara z Arabii. W Kościele katolickim uroczystość Trzech Króli zamyka okres Bożego Narodzenia.

- Ta tradycja jest związana z religią chrześcijańską, a tak naprawdę to system obrzędowości, który chrześcijaństwo zaadaptowało ze zwyczajów, które istniały już

dużo wcześniej – wyjaśnia Izabela Jasińska.

Święcenie apotropejonów

W wigilię tego święta, czyli 5 stycznia, rozpoczynano od święcenia wody i kredy.

– Jest to niezwykle symboliczne, ponieważ woda święcona pełniła funkcję apotropejonu, czyli chroniła przed chorobą i nieszczęściem. Używano jej w ziołolecznictwie ludowym, czy też wykorzystywano ją do kropienia chaty, pieca oraz obejścia domostwa, aby ochronić mieszkańców przed nieszczęśliwymi wydarzeniami. Takie zachowania miały charakter magiczny – tłumaczy etnografka.

W dawnych obyczajach dzień 6 stycznia był ostatnim z dwunastu szczodrych dni i wieczorów, zamykających świąteczny czas po Bożym Narodzeniu. W kościołach święcono kredę, złoto i mirrę. Mieszkańcy święcili złote łańcuszki, czy pierścionki, aby później wykorzystać je w razie potrzeby w przypadku choroby lub nieszczęścia. Domy odwiedzały grupy kolędników z turoniem, kobytką, niedźwiedziem, a także młodzieńcy przebrani za Trzech Króli.

Do tradycyjnych zwyczajów związanych ze Świętem Trzech Króli należy pisanie kredą na drzwiach liter C+M+B (to skrót od wyrażenia „Christus Mansionem Benedicat” – „Niech Chrystus błogosławi ten dom”; często zamiast litery C widnieje K) oraz daty.

– Z kredą związany był również zwyczaj pisania nią na płocie. W ten sposób tworzono linię chroniącą cały areal przed szkodami – wyjaśnia Jasińska.

Barwne orszaki

Z tym dniem związana jest także tradycja barwnych orszaków, które od 2009 roku powróciły na ulice miast i miasteczek w całej Polsce.

– Są to święta całych społeczności, gdzie występują postacie Trzech Króli w przebraniu, którzy przemierzają miasto w atmosferze radości. Dawniej takie obchody kolędników i przedstawienia odgrywane były przez wędrowne grupy, które nazywano herodami. Można powiedzieć, że była to pierwsza zapowiedź karnawału – mówi Izabela Jasińska.

Orszakom Trzech Króli towarzyszy zwyczaj wspólnego śpiewania kolęd. Pomysł organizacji tego rodzaju inscenizacji w miejskiej przestrzeni wziął się z potrzeby uczczenia święta, które po wielu latach ponownie stało się dniem wolnym od pracy. Z roku na rok orszaki są coraz barwniejsze oraz popularniejsze wśród mieszkańców Opola.

Zwyczaj jasełek

Powszechnie praktykowanym w tym okresie zwyczajem było również wystawianie jasełek. To opowieści o narodzinach Dzieciątka w Betlejem, pokłonie pasterzy i Trzech Króli oraz spisku Heroda i jego śmierci.

- Historia jasełek związana jest z tradycją Kościoła chrześcijańskiego, gdy w świątyniach odtwarzano opowieść o narodzeniu Chrystusa. Z czasem zostały przetworzone przez ludową tradycję i stopniowo stawały się coraz bardziej świeckie - podsumowuje pracowniczka Działu Edukacji Muzeum Śląskiego w Opolu.

Katarzyna Herwy

Artykuł ukazał się w styczniowym wydaniu magazynu "Opole i Kropka":

www.opole.pl/dla-mieszkanca/aktualnosc/7-urodziny-magazynu-miejskiego-opole-i-kropka

Dane kontaktowe

Wydział Promocji

ul. Szpitalna 3b-5-7

45-010 Opole

bp [at] um.opole.pl

www.opole.pl

Lokalizacja

Tagi

Święto Trzech Króli

Opole i kropka

zwyczaje

Orszak Trzech Króli